

Hoe beperk je schade aan natte foto's?

Bij wateroverlast of zelfs een overstroming kunnen dierbare persoonlijke foto's, brieven en voorwerpen nat worden en vervuild raken. Veelal valt bij snel handelen een deel van deze voorwerpen nog te redden. Het [Cultural Rescue Initiative](#) van het Smithsonian Institution ontwikkelde verschillende checklists en handleidingen om bij natuurrampen waardevolle objecten te kunnen redden of tijd te winnen om vervolgstappen te kunnen bepalen.

De Nederlandse Unesco Commissie heeft deze informatie voor de gelegenheid vertaald naar het Nederlands. Deze informatie is enkel een leidraad, uiteraard raden we altijd aan om verder professioneel advies in te winnen. Allereerst staat persoonlijke veiligheid voorop. Het kan zijn dat de objecten in vervuild water hebben gelegen of dat schimmel is ontstaan, daarom is het belangrijk om handschoenen te dragen en ook na het schoonmaken handen grondig te wassen met zeep of gebruik maakt van desinfecterende gel.

Materialen lijst

Om jezelf te beschermen tegen vervuild water en schimmels, draag:

- Wegwerp handschoenen (bij voorkeur vinyl of nitril)
- Een veiligheidsbril
- Beschermende kleding, bijvoorbeeld een (keuken)schort, een shirt met lange mouwen, gesloten schoenen of laarzen
- Een mondmasker (zeker wanneer er sprake is van schimmel)

Om foto's te kunnen afspoelen:

- Minimaal 3 wegwerp aluminium schalen (a4 formaat maar liever groter)
- Schoon kraanwater en als dat niet voorhanden is bronwater
- Een zachte verfkwest

Om foto's te kunnen drogen:

- Een waslijn
- Knijpers
- Keukenpapier zonder opdruk of andersoortig onbedrukt papier dat vocht opneemt

Om foto's te kunnen bevriezen:

- Een vriezer en papier met een laagje was of paraffine
- Hersluitbare plastic zakjes (ziplock zakjes)

Het stappenplan

Als het gaat om slechts een paar foto's

1. Trek nooit natte foto's en negatieven die aan elkaar vastgeplakt zitten los.
2. Als tijd het toelaat, maak eerst een foto met je telefoon van het origineel zodat je altijd beschikt over een digitale kopie.
3. Zorg dat je geschreven notities naast of op de achterzijde van de foto bewaard door ze over te schrijven of door er een foto van te maken.
4. Als de foto in een plastic kader of omhulsel (bijv. mapje) zit, haal deze er voorzichtig uit of probeer het plastic eraf te pellen. Lukt dit niet dan kan de foto in z'n geheel uit

het kader worden gesneden. Lostrekken is niet aan te raden omdat de foto kan scheuren.

5. Vul een aluminium schaal tot ongeveer halverwege met schoon koud water.
  - Waar mogelijk gebruik drie aluminium schalen en verplaats de foto van schaal naar schaal. Op deze manier spoel je de foto als laatste af met het schoonste water.
6. Spoel de foto af door de foto voorzichtig heen en weer te bewegen in het water, alsof je het wiegt. Probeer hierbij de foto niet aan te raken.
  - Terwijl de foto ondergedompeld is, kan met de verkwast voorzichtig het vuil dat aan de foto geplakt zit, wegvegen.
7. Droog de foto's op natuurlijke wijze door ze plat, met het beeld naar boven op ongeprint keukenpapier neer te leggen en ze met een knijper in de hoek vast te zetten of in beide hoeken bij grote foto's.
  - Laat voldoende ruimte tussen de foto's, zodat ze elkaar niet kunnen raken.
  - Zorg waar mogelijk voor natuurlijke ventilatie door de ramen iets te openen. Gebruik GEEN föhn of andere warmtebron in de hoop het proces te versnellen. Dat kan de foto's juist beschadigen. Hang de foto's ook niet direct in het zonlicht.

Gaat het om veel foto's of meerdere foto's die aan elkaar geplakt zitten:

1. Dompel de foto's onder water en laat ze weken tot dat ze elkaar loslaten. Maar doe dit niet langer dan 48 uur. Daarna kan je de foto's drogen.
  - Let op: doe dit NIET bij historische foto's of elke foto gemaakt voor 1950.

OF in plaats van het laten weken:

2. Bevries de foto's tijdelijk
  - Leg tussen elke foto een vel wax papier of strijkpapier (*freezer paper* of bij gebrek aan eventueel bakpapier).
  - Leg de stapel foto's in een schone afsluitbare plastic zak (ziplock zakje) en plaats het in de vriezer/vriesvak.
  - Houd ze daar tot je in staat bent een professionele conservator/deskundige te raadplegen over vervolgstappen, bijvoorbeeld door contact op te nemen met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed of Blue Shield Nederland.
  - Let op: stop geen glazen negatieven of glazen platen in de vriezer. Deze kunnen uitzetten en breken.

Wanneer de foto achter glas zit:

1. Haal de foto uit de lijst, tenzij deze blijft plakken aan het glas.
2. Laat de foto drogen, met het beeld naar boven zonder dat het iets raakt.
3. Zit de foto vast aan het glas, laat het in de lijst en droog de foto met de glaszijde naar beneden. Consulteer een conservator om de vervolgstappen te kunnen bepalen.

Bron: *Cultural Rescue Initiative* – originele tekst te raadplegen via

<https://culturalrescue.si.edu/hentf/resources/resources-public-and-historic-property-owners/>

Daar tref je ook de handleidingen voor natte en vervuilde boeken en documenten.

Voor meer informatie in het Nederlands bezoek de website van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Daar tref je handleidingen en calamiteitenwijzers, zoals het

Waterschadewiel: <https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/veilig-erfgoed/documenten/publicaties/2015/01/01/waterschadewiel>

Voor algemene vragen, neem contact op met info@unesco.nl